

	Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка	Силабус навчальної дисципліни			
		УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА У ЦИВІЛІЗАЦІЙНОМУ ВИМІРІ			
		Статус дисципліни: обов'язковий компонент (цикл фахової підготовки)			
Галузь знань		01 Освіта / Педагогіка			
Спеціальність		А4.03 Середня освіта. Історія та громадянська освіта			
Освітня програма		Середня освіта (Історія, Правознавство)			
Рівень вищої освіти		Другий (магістерський)			
Форма навчання		Денна та заочна			
Курс		І-й			
Семестр		2-й (денна); 1-й і 2-й (заочна)			
Обсяг дисципліни		Кредити	3	Години	90
		Лекції (денна / заочна)			20 / 8
		Семінар. заняття (денна / заочна)			14 / 4
		Самост. робота (денна / заочна)			56 / 78
Семестровий контроль		екзамен			
Викладач		Грінченко Віктор Григорович, кандидат історичних наук, доцент			
Контактна інформація		grvi63@ukr.net			
Кафедра		історії України та всесвітньої історії			
Факультет		історії, бізнес-освіти та права			
Предмет навчання (Що буде вивчатися)		Предметом навчальної дисципліни «Українська культура у цивілізаційному вимірі» є комплексне вивчення особливостей української культури у її цивілізаційному осмисленні. Вивчення даної дисципліни дає можливість: - сформулювати історіософське розуміння взаємодії культури і цивілізації; - розкрити специфіку цивілізаційного осмислення української культури, її витоків, зародження та важливих етапів розвитку; - висвітлити в історичній ретроспективі особливості входження України до європейського цивілізаційного процесу та духовно-культурного простору; - сприяти розумінню значимості цивілізаційного вибору, здійсненого українцями в ході відродження та утвердження незалежності своєї держави.			
Мета (Чому це цікаво/потрібно вивчати)		«Минуле не проходить безслідно: воно невмируще, тінь його не тільки на сьогоднішній, а й на контурах майбутнього, і є можливість встановити зв'язок з цим минулим, увести його хоча б частково, в простір життя теперішнього і зрозуміти його сенс, якщо тільки ми не будемо байдужими до нього і усвідомимо, що, турбуючись про нього, ми проходимо випробування на рівень нашої відповідальності і перед теперішнім, і перед майбутнім». Ці слова з однієї із колективних праць сучасних українських істориків характеризують важливість усталеної традиції вітчизняної наукової думки до зацікавленості історією національної культури, її самобутності, органічної близькості до європейської культури. Такий підхід зумовлює значимість та актуальність пропонованої навчальної дисципліни, яка спрямована на вивчення історії української культури в контексті її цивілізаційного пізнання.			

	<i>Мета курсу.</i> На основі цивілізаційного підходу сформу- вати у студентів розуміння провідних тенденцій і закономірнос- тей зародження, становлення та розвитку української культури від давніх часів до сьогодення; показати теоретичне осмислення її як цілісності та її взаємодію зі світовими соціокультурними процесами.
Компетентності	Інтегральна компетентність: ІК. Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру в сфері історії, що передбачає проведення досліджень та здійснення інновацій і характеризу- ється невизначеністю умов та вимог. Загальні компетентності: ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК02. Здатність працювати автономно. ЗК03. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК05. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня. ЗК07. Здатність оцінювати та забезпечувати якість вико- наних робіт. ЗК08. Цінування та повага різноманітності та мульти- культурності. ЗК09. Здатність приймати обґрунтовані рішення. Спеціальні (фахові, предметні) компетентності: СК01. Здатність виявляти та досліджувати історичні джерела різних видів, аналізувати наукові тексти, узагальню- вати інформацію. СК02. Здатність здійснювати історичні дослідження з ви- значеної тематики, в тому числі використовуючи методологіч- ний інструментарій інших гуманітарних і соціальних наук. СК03. Здатність презентувати та обговорювати результа- ти досліджень і професійної діяльності у сфері історії. СК04. Здатність виявляти специфіку в підходах до вирі- шення проблем в галузі історії представників різних наукових напрямів та шкіл, критично осмислювати новітні досягнення історичної науки. СК09. Здатність використовувати сучасні цифрові інст- рументи і технології для проведення досліджень та професійної діяльності у сфері історії. СК10. Усвідомлення принципів академічної доброчес- ності та норм професійної етики.
Програмні результати (Чому можна навчитися)	<i>У результаті вивчення дисципліни студенти зможуть:</i> ПР01. Аналізувати теоретичні та методологічні проблеми сучасної історичної науки, критично оцінювати стан проблеми та результати останніх досліджень. ПР02. Здійснювати рецензування, коментування, анотації наукових, науково-популярних, освітніх та публіцистичних тек- стів, які стосуються питань історії. ПР03. Розробляти й реалізовувати історичні та міждис- циплінарні проекти з урахуванням сучасних методологічних підходів. ПР04. Застосовувати у професійній діяльності у сфері історії сучасні цифрові інструменти і технології для пошуку, збереження і оброблення інформації, у тому числі для виконан- ня наукових досліджень і реалізації освітніх проєктів.

	ПР07. Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з питань історії до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються. ПР08. Розширювати актуалізовану джерельну базу за рахунок введення до наукового обігу архівних джерел, опрацювання фондів музеїв тощо.
Зміст дисципліни	Тема 1. Історіософське розуміння взаємодії культури і цивілізації. Тема 2. Дохристиянська культура давньої України у цивілізаційному контексті. Тема 3. Соціокультурні трансформації Русі-України княжої доби. Тема 4. Цивілізаційні чинники розвитку української культури козацько-гетьманських часів. Тема 5. Українська культура імперської доби на тлі світових та європейських соціокультурних процесів (кінець XVIII – початок XX ст.). Тема 6. Цивілізаційні впливи на українську культуру доби воєн і революцій (1914–1921 рр.). Тема 7. Цивілізаційні виміри української культури у міжвоєнний період та роки Другої світової війни. Тема 8. Соціокультурні процеси в Україні від повоєнних років до горбачовської «перебудови». Тема 9. Цивілізаційні чинники розвитку культури в умовах утвердження незалежності України, сучасних інтеграційних і глобалізаційних процесів.
Критерії оцінювання роботи студентів	Оцінювання результатів навчальної діяльності студентів з дисципліни «Українська культура у цивілізаційному вимірі» буде здійснюватися шляхом поточного і підсумкового (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання. Контрольні заходи проводяться з дотриманням вимог об'єктивності, системності, всебічності. Поточний контроль. При вивченні навчальної дисципліни студентами денної форми навчання, виходячи з обсягу годин, що виділяються на аудиторні заняття, буде здійснюватись: Оцінювання активності і знань студентів на семінарських заняттях: усні відповіді, виступи в дискусіях, виконання поточних письмових робіт за змістом окремих семінарських тем. Узагальнююче оцінювання знань студентів за змістом програмового матеріалу навчальної дисципліни при написанні модульної контрольної роботи. Проведення екзамену (за програмовим змістом курсу в цілому). При оцінці знань студентів враховується: ▪ розуміння студентами причинно-наслідкових зв'язків між різноманітними історико-культурними явищами, уміння порівнювати, пояснювати, аналізувати, узагальнювати, критично оцінювати відповідні факти; ▪ використання різноманітних джерел, розуміння їхніх особливостей, уміння їх характеризувати й оцінювати; ▪ повнота розкриття питання, логічність і завершеність викладу матеріалу; ▪ аналітичні судження, наявність аргументованих висновків та власних оцінок; ▪ мовна і термінологічна грамотність. Поточне оцінювання усних або письмових відповідей студентів на семінарських заняттях з навчальної дисципліни здійснюється за наступними критеріями:

	<i>Оцінка «відмінно»</i> – студент вільно володіє програмовим матеріалом, логічно і творчо викладає його в усній чи письмовій формі; вміє узагальнити матеріал, формулює власні висновки; відповідь є чіткою і завершеною. <i>Оцінка «добре»</i> – студент в цілому володіє програмовим матеріалом, при викладі допускається незначних помилок; формулює висновки та власні оцінки, але в їх аргументації допускає окремі недоліки. <i>Оцінка «задовільно»</i> – студент виявляє загальне розуміння та репродуктивно відтворює значну частину програмового матеріалу, порушує логіку викладу; мова спрощена і недостатньо фахова. <i>Оцінка «незадовільно»</i> – студент не володіє необхідним обсягом програмового матеріалу, не розпізнає історико-культурні явища і факти; не може правильно застосовувати відповідні спеціальні поняття. Оцінювання модульної контрольної роботи та письмового екзамену буде здійснюватися з урахуванням кількості балів, яка відповідає характеру і обсягу цих завдань. Підсумковий (семестровий) контроль. З навчальної дисципліни «Українська культура у цивілізаційному вимірі» як форма семестрового контролю передбачається проведення екзамену. Першим етапом семестрового контролю є визначення підсумкової семестрової оцінки, що складається із суми балів за всі види робіт, отриманих студентом протягом семестру. Підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів) для студентів визначається як сума балів поточного контролю (максимум 60 балів), що додається до кількості балів, які студент отримав на екзамені (максимум 40 балів). Усім студентам, які позитивно атестовані з навчальної дисципліни (набрали не менше 60 % від 100 балів), виставляється сумарний результат семестрового контролю в балах і оцінка за національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно») та за шкалою ECTS. У випадку отримання за результатами семестрового контролю оцінки «незадовільно» – менше 60 балів (FX за шкалою ECTS), студент має ліквідувати свою академзаборгованість на перескладанні.
Політика курсу	Засвоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування студентами лекцій, семінарських занять, а також консультацій (за необхідності відпрацювання пропущених занять). Студенти повинні дотримуватись академічної доброчесності стосовно різних форм навчальної діяльності, яка базується на засудженні списування, плагіату, фальсифікації, обману.
Інформаційне забезпечення	Навчально-методичний комплекс курсу «Українська культура у цивілізаційному вимірі» (<i>в електронному варіанті</i>). <u>Основні електронні інформаційні ресурси:</u> - Інститут історії України НАНУ. URL: http://www.history.org.ua/ - ЕНЦИКЛОПЕДІЯ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ: Томи Енциклопедії історії України (EIU). URL: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=F&I21DBN=EIU&P21DBN=EIU - Електронна бібліотека «Культура України». URL: http://elib.nplu.org/index.html - Ізборник. Історія України IX – XVIII ст. Першоджерела та інтерпретації. URL: http://izbornyk.org.ua/ - Україна Incognita Газета «День». URL: https://day.kyiv.ua/uk/article/ukrayina-incognita
Матеріально-технічне забезпечення (основна та допоміжна література)	Основна ▪ Калакура Я. С., Рафальський О. О., Юрій М. Ф. Українська культура: цивілізаційний вимір. Київ, 2015. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Kalakura_Yaroslav/Ukrainska_kultura_tsyvilizatsiinyi_vymir.pdf

Допоміжна

- Алексієвець М., Юрій М. Постмодернізм і українська культура. *Україна – Європа – Світ. Міжнародний збірник наукових праць. Серія: Історія, міжнародні відносини.* Тернопіль, 2016. Вип. 18. С. 210–214. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ues_2016_18_29
- Антропологічний код української культури і цивілізації (у двох кн.) О. О. Рафальський (керів. авт. кол.), Я. С. Калакура, В. П. Коцур, М. Ф. Юрій (наук. ред.). Київ, 2020.
- Книга 1. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2020/10/antropolohichniy_kod_book1.pdf
- Книга 2. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2020/10/antropolohichniy_kod_book2.pdf
- Бойко Л. П. Соціокультурне значення молодіжних субкультур у сучасних реаліях. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв.* 2019. № 2. С. 152–155. URL: <http://journals.urau.ua/visnyknakkkim/article/view/177375>
- Бойко С. Творчість Тараса Шевченка як формотворча домінанта цивілізаційного поступу українства: світоглядний вимір. *Українознавчий альманах.* 2014. Вип. 17. С. 270–273. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukralm_2014_17_80
- Воропаєва Т. Роль еліт у цивілізаційному поступі українства *Українознавчий альманах.* 2013. Вип. 14. С. 9–18. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukralm_2013_14_3.
- Голубенко П. Україна і Росія у світлі культурних взаємин. Київ, 1993. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Holubenko_Petro/Ukraine_i_Rosii_u_svitli_kulturnykh_vzaiemyn.pdf
- Грабовська І. Інтелектуальне шістдесятництво та його рецепція у працях вітчизняних та зарубіжних авторів. *Українознавчий альманах.* 2013. Вип. 14. С. 73–75. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukralm_2013_14_20
- Грідіна І. М. Духовне життя населення України в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.). Автореф. дис. д. і. н. Донецьк, 2010. URL: <https://otherreferats.allbest.ru/history/00574164>
- Гринів О. Антропоцентризм у філософських поглядах Т. Шевченка (Соціальний і часовий контекст). URL: <http://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/439/1/Hryniv%20O..pdf>
- Давва В. В. Питання української національної культури в політиці революційних урядів у 1917–1920 рр. *Культура України.* 2014. Вип. 46. С. 119–127. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ku_2014_46_16
- Ізборник Святослава 1076 р. / [Переклади І. Франка, С. Бондаря та ін.]. URL: <http://izbornyk.org.ua/oldukr2/oldukr58.htm>
- Іларіон Київський. Слово про Закон і Благодать / Переклад В. Яременка. URL: <http://litopys.org.ua/oldukr2/oldukr52.htm>
- Калакура Я., Юрій М. Малоросійство як руйнація української ідентичності. *Україна – Європа – Світ. Міжнародний збірник наукових праць. Серія Історія, міжнародні відносини.* Тернопіль, 2020. Вип. 24. С. 187–198. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/16760>
- Касьянов Г. В. Незгодні. Українська інтелігенція в русі опору 1960–80-х років. Київ, 1995.
- Коломоець О. Ю. Бачення Європи в середовищі української інтелігенції періоду літературної дискусії 1925–1928 рр. *Проблеми політичної історії України.* 2018. № 13. С. 190–201. URL: <https://grani-print.dp.ua/index.php/pphu/article/view/25>

- Купрійчук В. Особливості формування та реалізації політики українських урядів у сфері кіномистецтва (1917–1920 рр.). URL: <http://visnyk.academy.gov.ua/wp-content/uploads/2013/11/2012-2-5.pdf>
- Куц О. Українізація як каталізатор духовного життя українського суспільства 20–30-х років. *Наук. записки Ін-ту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАНУ*. Київ, 2006. Вип. 32. С. 224–232. URL: https://ipend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/kuts_ukrainizatsiia.pdf
- Лазарович Н. В. Особливості постмодерністських тенденцій в контексті сучасної української культури // *Молодий вчений*. 2021. № 1 (89). С. 282–287. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/195/189>
- Маркаде В. Український внесок до авангардного мистецтва початку XX ст. *Сучасність*. 1980. Вип. 7–8. С. 202–221. URL: https://shron2.chtyvo.org.ua/Suchasnist/1980_N07-08_235-236.pdf
- Маланчук-Рибак О. Картина світу в категоріальній системі культурології. *Вісник Львівської національної академії мистецтв*. 2011. Вип. 22. С. 363–374. URL: https://lnam.edu.ua/files/Academy/nauka/visnyk/pdf_visnyk/22/34.pdf
- Мостяєв О. Етапи цивілізаційного процесу в Україні: особливості періодизації. *Вісник Київського нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. Серія «Українознавство»*. 2012. Вип. 16. С. 4–10. URL: <http://ukrbulletin.univ.kiev.ua/Visnyk-16/Mostyajev.pdf>
- Моця О. П. Самоідентифікація східних слов'ян у часи Русі. *Український історичний журнал*. 2015. № 1. С. 4–10. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/UIJ_2015_1_2
- Попович М. Нарис історії культури України. Київ, 1998.
- Поріцька О. Традиційне та модерне в культурних цінностях молоді урбанізованого середовища України: молодіжні субкультури (за матеріалами інтернет-ресурсів). *Народна творчість та етнографія*. 2010. № 1. С. 78–83. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/37885/07-Poritska.pdf?sequence=1>
- Розовик Д. Видавнича діяльність урядів України, громадських і культурних організацій у 1917–1920 рр. *Український історичний збірник*. 2002. № 4. С. 224–235. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Rozovyk_D/Vydavnycha_diialnist_uriativ_Ukrainy_hromadskykh_i_kulturnykh_orhanizatsii_u_1917-1920_rr.pdf
- Розовик Д. Становлення національної вищої освіти і науково-дослідної праці в Україні (1917–1920 рр.). *Етнічна історія народів Європи*. 2001. Вип. 8. С. 55–58. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eine_2001_8_14
- Розовик Д. Формування українського професійного і народного театру, музики та кіномистецтва у 1917–1920 рр. // *Грані*. 2001. № 5. С. 102–106. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Rozovyk_D/Formuvannia_ukrainskoho_profesiinoho_i_narodnoho_teatru_muzyky_ta_kinomystetstva_u_19171920_rr.pdf
- Романько І. І. Розвиток театрального мистецтва України в 1917–1920 рр. Автореф. дис. ... канд. іст. наук. К., 1999. URL: http://dspace.sfa.org.ua/bitstream/123456789/1159/1/Romanko_avtoreferat.pdf
- Романько І. І. Українізаційні процеси в 1917–1920 рр. *Наукові записки [КДПУ ім. В. Винниченка]. Історичні науки*. 2008. Випуск 11. С. 65–70. URL: http://dspace.sfa.org.ua/bitstream/123456789/1010/1/Romanko_ukrainizatsiini.pdf

- Телячий Ю. В. Українська літературно-мистецька інтелігенція в національно-культурному відродженні (1917–1921 рр.): монографія. Тернопіль, 2014.
- Трощинський В. П., Ситник П. К., Купрійчук В. М. Державна політика у сфері культури у добу національно-визвольної боротьби 1917–1920 рр.: повчальний досвід для сьогодення. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. Серія: Державне управління*. 2018. № 2. С. 5–15. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnaddy_2018_2_3
- Уварова Т. Постмодернізм як нова парадигма української культури. *Аркадія. Культурологічний та мистецтвознавчий журнал*. 2009. № 2. С. 12–16. URL: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/4612/1/12-16.pdf>
- Удод О., Юрій М. Київська Русь: християнізація як необхідність. *Релігія та соціум*. 2013. № 3–4. С. 117–128. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/relsoc_2013_3-4_18
- Удод О., Юрій М. Культурна картина світу і України. *Науковий вісник Чернівецького університету. Історія. Політичні науки. Міжнародні відносини*. 2012. Вип. 607–609. С. 7–13. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvchnuipmv_2012_607-609_3
- Удод О., Юрій М. Розвиток свідомості праукраїнського народу. *Україна – Європа – Світ. Міжнародний збірник наукових праць. Серія: Історія, міжнар. відносини*. Вип. 8. Тернопіль, 2011. С. 151–163. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Udod_Oleksandr/Rozvytok_svidomosti_praukrainskoho_narodu.pdf
- Удод О. А., Юрій М. Ф. Образ «іншого» в становленні української ідентичності. *Харківський історіографічний збірник*. 2016. Вип. 14. С. 54–75. URL: <https://periodicals.karazin.ua/historiography/article/view/7518>
- Шапошникова І. В. Молодіжна культура в сучасному соціокультурному просторі. *Грані*. 2012. № 4. С. 111–114. URL: https://www.libr.dp.ua/text/grani_2012_4_27.pdf
- Шевельов Ю. Історична фонологія української мови. Харків, 2002. URL: <http://litopys.org.ua/shevelov/shev.htm>
- Юрій М. Візантизм як фактор цивілізаційного впливу на українське суспільство. *Україна – Європа – Світ. Міжнарод. збірник наукових праць. Серія: Історія, міжнародні відносини*. Тернопіль, 2016. Вип. 18. С. 119–130. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/7259>
- Юрій М. Українська ідентичність і образ «іншого». *Україна–Європа–Світ. Міжнародний збірник наукових праць. Серія: Історія, міжнародні відносини*. Тернопіль, 2015. Вип. 16 (2). С. 69–82. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ues_2015_16\(2\)_8](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ues_2015_16(2)_8)
- Юрій М., Алексієвець М. Зародження козацтва і його національно-визвольної місії як поворот в еволюції ментальності українського народу. *Україна – Європа – Світ. Міжнародний збірник наукових праць. Серія: Історія, міжнародні відносини*. Тернопіль, 2018. Вип. 21. С. 249–255. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/12716>